
МЕТОДИКА

розрахунку валового внутрішнього продукту виробничим методом і за доходами

1. Загальні положення

Система національних рахунків – це система взаємозалежних показників, яка використовується для опису та аналізу економічних процесів на макрорівні.

Основним узагальнюючим показником, який характеризує рівень розвитку держави та її економічне становище, є валовий внутрішній продукт (ВВП).

Для оцінки ВВП використовуються 3 методи – виробництва, доходів та кінцевого використання. В цій методиці розглядається виробничий метод та метод за доходами.

Виробничий метод полягає у визначенні валової доданої вартості (ВДВ) за видами економічної діяльності як різниці між вартістю виробленої продукції в основних цінах і вартістю матеріальних витрат та послуг, спожитих у процесі виробництва.

ВВП для економіки в цілому у ринкових цінах визначається як сума валової доданої вартості усіх видів економічної діяльності за усіма інституційними секторами економіки в основних цінах і податків, за виключенням субсидій на продукти.

Зазначений метод має важливе значення при аналізі результатів функціонування економіки. Він дозволяє охарактеризувати внесок кожного виду економічної діяльності та кожного інституційного сектора економіки у створення ВВП.

За методом доходів ВВП визначається як сума первинних доходів: оплати праці найманих працівників, податків за виключенням субсидій на виробництво та імпорт, валового прибутку і змішаного доходу по видах економічної діяльності за усіма інституційними секторами економіки. Цей метод не є основним, оскільки не всі показники доходів розраховуються на основі звітних даних, частина з них визначається балансовим методом. Так, валовий прибуток і змішаний дохід визначається як різниця між ВДВ, розрахованим за видами економічної діяльності виробничим методом, з одного боку, і оплатою праці найманих працівників, чистих інших податків, пов'язаних з виробництвом, з іншого. Зазначений метод використовується, в основному, для аналізу вартісної структури ВВП.

При визначенні валового внутрішнього продукту застосовуються Класифікація інституційних секторів економіки та Класифікація видів економічної діяльності.

Інституційний сектор економіки – це сукупність інституційних одиниць, які мають схожі інтереси, функції та джерела фінансування, що обумовлює їхню подібну економічну поведінку.

Інституційними одиницями є господарюючі одиниці, які можуть від свого імені володіти активами, брати зобов'язання, здійснювати економічну діяльність і операції з іншими одиницями. Інституційними одиницями можуть бути юридичні особи і фізичні особи (або їхні групи) у формі домашніх господарств.

Відповідно до міжнародних стандартів СНР інституційні одиниці групуються в п'ять секторів економіки: нефінансові корпорації, фінансові корпорації, сектор загального державного управління, некомерційні організації, що обслуговують домашні господарства, сектор домашніх господарств (додаток 1).

Розрахунки методом виробництва та методом утворення доходу здійснюються за відповідними видами економічної діяльності та інституційними секторами.

Перелік видів економічної діяльності наведено у додатку 2, наявність секторів економіки за видами економічної діяльності – у додатку 3.

2. Показники, за якими здійснюються розрахунки ВВП виробничим методом і за доходами

Показниками, які застосовуються при обчисленні ВВП виробничим методом, є випуск, проміжне споживання та валова додана вартість.

Випуск товарів і послуг визначається їхньою вартістю і є результатом виробничої діяльності господарюючих одиниць-резидентів у звітному періоді.

До випуску включаються:

- усі товари, незалежно від їхнього використання (як товари, надані іншим одиницям, котрі їх не виробляють, так і товари вироблені для власного кінцевого споживання або нагромадження, включаючи приріст запасів матеріальних оборотних коштів у виробника);
- послуги, надані іншим інституційним одиницям, зокрема, неринкові послуги органів державного управління і некомерційних організацій;
- побутові і домашні послуги (приготування їжі, прибирання, догляд за дітьми тощо), які надаються найманою домашньою прислугою, що оплачується.
- умовно-обчислена вартість послуг по проживанню у власному житлі.

У системі національних рахунків розрізняють два типи випуску – ринковий і неринковий.

Ринковий випуск включає:

- 1) товари і послуги, які реалізуються за економічно значущими цінами;
- 2) товари і послуги, які обмінюються за бартером на інші товари, послуги або активи;
- 3) товари і послуги, які надаються роботодавцями своїм робітникам як оплата праці в натуральній формі;
- 4) товари і послуги, які виробляються одним підрозділом (закладом) і поставляються іншому підрозділу (закладу) цього ж підприємства для використання у виробництві в цьому самому або в наступних періодах;
- 5) готову продукцію та незавершене виробництво, які надходять в запаси матеріальних оборотних коштів у виробника і призначені для ринкового використання, тобто на вказані вище цілі.

Ринковий випуск здійснюється у секторі нефінансових корпорацій, фінансових корпорацій та секторі домашніх господарств (крім виробництва товарів та послуг для власного кінцевого використання).

Розрахунки ринкового випуску здійснюються в основних цінах.

Основна ціна – це ціна, яку одержує виробник за одиницю товару або послуг, за виключенням будь-яких податків на продукти, що підлягають сплаті, і враховуючи субсидії на продукти.

У тих випадках, коли на основі звітності одержують дані про випуск у цінах виробника, для оцінки його в основних цінах проводиться відповідне коригування:

випуск в цінах виробника
мінус податки на продукти, які входять у ціну виробника
плюс субсидії на продукти

= всього випуск в основних цінах

До 2003 року ринковий випуск визначався, виходячи з прямих даних про обсяг виробленої продукції (робіт, послуг). Починаючи з 2004 року, обчислення випуску ґрунтуватиметься на даних про обсяги реалізованої продукції, зміну вартості залишків незавершеного виробництва та запасів готової продукції, продукцію власного виробництва для внутрішніх потреб підприємства.

Неринковий випуск є характерним для секторів загального державного управління, некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства та сектора домашніх господарств в частині виробництва товарів і послуг для власного кінцевого використання.

Неринковий випуск включає:

- 1) товари і послуги, які надаються безоплатно або за цінами, що не мають економічного значення, іншим інституційним одиницям;
- 2) готову продукцію та незавершене виробництво, які призначені для неринкового використання і надходять у запаси матеріальних оборотних коштів у виробника;
- 3) товари і послуги вироблені інституційними одиницями для їхнього власного кінцевого використання, тобто кінцевого споживання або валового нагромадження основного капіталу.

Неринковий випуск продукції для власного кінцевого використання оцінюється двома методами:

- 1) за сумою поточних витрат на виробництво товарів та послуг;
- 2) в окремих випадках – за ринковими цінами на аналогічні товари та послуги.

Неринковий випуск іншої продукції оцінюється за сумою витрат на її виробництво.

Сума поточних витрат на виробництво визначається так:

матеріальні витрати та оплата послуг (проміжне споживання)
плюс оплата праці найманих працівників (включаючи фактичні й умовно нараховані внески на соціальне страхування)
плюс інші податки, пов'язані з виробництвом (за вирахуванням субсидій)
плюс споживання основного капіталу

= всього поточні витрати на виробництво товарів і послуг.

Розрахунок випуску відповідних видів економічної діяльності складається із суми випуску інституційних секторів.

Визначення ринкового випуску за видами економічної діяльності розглянуто у додатку 4, неринкового – у додатку 5.

Проміжне споживання відображає вартість товарів і послуг, використаних у процесі виробництва (за винятком основних засобів, використання яких враховується як споживання основного капіталу).

Проміжне споживання включає такі елементи:

- а) матеріальні витрати;
- б) оплату послуг (включаючи витрати на відрядження в частині оплати проїзду та послуг готелів).

До складу матеріальних витрат включається вартість витрачених у виробництві: сировини і матеріалів, напівфабрикатів та комплектуючих, палива і електроенергії, будівельних матеріалів, запасних частин, тари і тарних матеріалів, інших матеріальних витрат.

Не включаються до матеріальних витрат вартість придбаного для перепродажу товару та вартість покупних матеріалів (електроенергії, газу, нафтопродуктів тощо), які реалізуються без додаткової обробки на даному підприємстві.

Оплата послуг включає: послуги транспорту (вантажного і пасажирського), послуги пошти і зв'язку, діяльність у сфері інформатизації, послуги освіти тощо.

Поряд з прямою оплатою фінансових послуг проміжне споживання включає непрямо вимірювану оплату послуг фінансового посередництва. Цей показник детально розглядається у додатку 4, секція "Фінансова діяльність".

Споживання основного капіталу – це зменшення вартості основного капіталу, який використовується у виробництві протягом звітного періоду, в результаті його фізичного та морального зносу і випадкових пошкоджень.

Валова додана вартість розраховується як різниця між випуском та можливим споживанням. Вона містить у собі первинні доходи, що створюються учасниками виробництва.

При обчисленні ВВП за доходами використовуються такі показники.

Оплата праці найманих працівників – це винагорода у грошовій та натуральній формі (оцінена у грошовому вираженні), яку власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за роботу, виконану у звітному періоді. Оплата праці найманих працівників охоплює оплату праці всіх працівників підприємств-резидентів. Вона враховується на основі нарахованих сум. Якщо оплата нарахована в іноземній валюті, в розрахунок вона включається у національній валюті в сумі, визначеній шляхом перерахунку іноземної валюти по курсу Національного банку України.

Оплата праці не проводиться за безоплатну добровільну роботу, включаючи роботу, виконану членами домашнього господарства в некорпоративному підприємстві, яке належить цьому ж домашньому господарству.

В оплату праці найманих працівників не включаються податки і збори, які виплачуються роботодавцем, виходячи із заробітної плати або середньоспискової чисельності працівників. Вони розглядаються як податки, сплачені у зв'язку з використанням факторів виробництва (інші податки, пов'язані з виробництвом), так само як і податки на будівлі, землю та інші ресурси, які використовуються у виробництві.

Оплата праці найманих працівників складається із:

- а) заробітної плати;
- б) фактичних та умовно обчислених внесків на соціальне страхування.

Заробітна плата найманих працівників згідно з СНР охоплює усі види винагороди за працю, включаючи премії, надбавки, доплати нараховані в грошовій і натуральній формі (незалежно від джерел формування за рахунок собівартості, або прибутку), а також грошові суми, нараховані у відповідності з законодавством за невідпрацьований час (відпустки, святкові дні). Заробітна плата відображається до відрахування внесків до фондів соціального страхування, прибуткових податків тощо. При натуральній оплаті праці надані працівникам товари та послуги оцінюються за ринковими цінами.

Розрахунок заробітної плати найманих працівників ґрунтується на показниках статистики заробітної плати, визначених "Інструкцією зі статистики заробітної плати", затвердженій наказом Держкомстату від 13.01.04 №5, розробленою згідно з Законом України "Про оплату праці".

Для оцінки розміру заробітної плати найманих працівників застосовується показник фонду оплати праці, який складається з:

- фонду основної заробітної плати;
- фонду додаткової заробітної плати;
- інших заохочувальних та компенсаційних виплат.

Дані про заробітну плату дорівнюють фонду оплати праці найманих працівників, з якого вилучаються виплати, які за системою національних рахунків не відносяться до оплати праці, тобто, матеріальна допомога, оплата навчальних відпусток, та включаються добові зі складу витрат на відрядження.

Фактичні внески на соціальне страхування складаються із платежів, які здійснюються роботодавцями третій стороні, тобто організаціям соціального страхування у відповідності з нормативно-правовими актами щодо соціального забезпечення і соціального страхування населення (фондове соціальне страхування). Ці платежі є основним джерелом коштів для виплати населенню пенсій, допомог, фінансування витрат на лікування і відпочинок працівників.

Фактичні внески роботодавців на соціальне страхування визначаються у розмірі нарахувань на фонд заробітної плати по усіх видах соціального страхування, тобто у фонди соціального страхування: Пенсійний фонд, Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.

Умовно обчислені внески на соціальне страхування є еквівалентом соціальним допомогам, що виплачуються роботодавцями безпосередньо їх працівникам, колишнім працівникам або їх утриманцям, які мають на це право, за рахунок своїх коштів без залучення третьої сторони (страхової компанії і без заснування з цією метою окремої інституційної одиниці по типу спеціального фонду або резерву). До них відносяться оплата навчальних відпусток, доплати до фактичного заробітку в разі тимчасової втрати непрацездатності, матеріальна допомога тощо.

Податки на виробництво та імпорт¹ – це обов'язкові некомпенсовані платежі, які здійснюють інституційні одиниці у грошовій або натуральній формі. Дані платежі мають некомпенсований характер тому, що одиниця, яка здійснює платежі, не отримує натомість ніякого вартісного еквіваленту. В той же час, за рахунок зібраних податкових коштів, державні органи можуть надавати товари та послуги іншим одиницям (індивідуально чи колективно) або суспільству в цілому.

Податки, які пов'язані з виробництвом та імпортом, реєструють на момент, коли товари і послуги вироблені, продані або імпортовані, тобто коли виникає зобов'язання про сплату податку. В СНР податки обліковуються за принципом нарахувань, а не фактично сплачені.

Відсотки по заборгованості податків й пені, які нараховані податковими установами, враховуються не як податки, а як сплата відсотків.

Податки на виробництво та імпорт складаються з податків на продукти та інших податків, пов'язаних з виробництвом.

Податки на продукти – це податки, які справляються пропорційно кількості або вартості товарів і послуг. Вони сплачуються на момент їхнього виробництва, реалізації або імпорту.

До них відносяться:

- податок на додану вартість (ПДВ) із вироблених в Україні та ввезених на її територію товарів (робіт, послуг);
- акцизний збір із вироблених в Україні та ввезених на територію України товарів;
- плата за придбання спеціального торгового патенту на здійснення торговельної діяльності та діяльності з надання побутових послуг;
- ввізне та вивізне мито;
- податок з реклами;
- єдиний податок на підприємницьку діяльність з юридичних осіб (частина);
- збір на розвиток виноградарства, садівництва та хмелярства;
- митні збори;
- збори за послуги, пов'язані з охороною прав на інтелектуальну власність;

¹ Перелік податків та субсидій наведено станом на 2002 рік.

-
- відрахування від плати за транзит природного газу через територію України;
 - відрахування від надходжень за транспортування нафти магістральними нафтопроводами;
 - відрахування від плати за транспортування аміаку через територію України.

Інші податки, пов'язані з виробництвом – це податки, пов'язані з використанням факторів виробництва, а також платежі за ліцензії і дозвіл займатися будь-якою виробничою діяльністю або інші обов'язкові платежі, сплата яких необхідна для діяльності виробничої одиниці – резидента. Вони не включають податки на прибуток чи інші доходи, які одержує підприємство, і підлягають сплаті в Державний бюджет України назалежно від рентабельності виробництва.

До них відносяться:

- податок з юридичних осіб – власників транспортних засобів та інших самохідних машин;
- земельний податок та орендна плата з фізичних та юридичних осіб;
- фіксований сільськогосподарський податок;
- єдиний податок на підприємницьку діяльність з юридичних осіб (частина);
- єдиний податок на підприємницьку діяльність з фізичних осіб (повністю);
- плата за видачу ліцензій та сертифікатів, за державну реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності;
- плата за ліцензії на підприємницьку та професійну діяльність;
- місцеві податки та збори (комунальний податок, ринковий збір);
- портовий (адміністративний) збір;
- платежі до Фонду соціального захисту інвалідів;
- збір за забруднення навколишнього природного середовища;
- платежі до цільових фондів, утворених Верховною Радою АР Крим, органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади тощо.

Субсидії на виробництво та імпорт – це некомпенсовані виплати, які держава надає підприємствам у зв'язку з виробництвом, продажем або імпортом товарів і послуг, що пов'язані з використанням факторів виробництва для проведення відповідної економічної і соціальної політики.

Субсидії на виробництво та імпорт, надані органами державного управління, включають тільки поточні виплати безпосередньо від цих організацій ринковим виробничим одиницям-резидентам.

До субсидій не відносяться виплати державних установ безпосередньо домашнім господарствам на придбання або здешевлення споживчих товарів (соціальні допомоги), дотації виробничим підприємствам на фінансування нагромадження, які розглядаються як капітальні трансферти.

Субсидії реєструються на момент, коли виникає зобов'язання про їх оплату виробникам. Субсидії, які призначені для покриття втрат виробників, реєструються в той час, коли орган державного управління приймає рішення щодо покриття втрати.

Субсидії на виробництво та імпорт складаються з субсидій на продукти та інших субсидій, пов'язаних з виробництвом.

Субсидії на продукти – це субсидії, які надаються пропорційно кількості або вартості товарів та послуг, вироблених, реалізованих або імпортованих резидентами.

Субсидії на продукти включають регулярні відшкодування підприємствам із державного бюджету постійних збитків, які виникають в результаті того, що продажна ціна на вироблену продукцію встановлюється нижче середніх витрат

виробництва. До них відносяться, наприклад, дотації із державного бюджету підприємствам промисловості, сільського господарства, житлового господарства, міського транспорту тощо;

Інші субсидії, пов'язані з виробництвом складаються із субсидій, які підприємства одержують від держави у зв'язку зі своєю виробничою діяльністю.

В даний час підприємства отримують наступні види субсидій на:

- відшкодування підприємствам, установам та організаціям витрат, пов'язаних з обслуговуванням цінностей матеріального резерву;
- селекцію в тваринництві та птахівництві на підприємствах агропромислового комплексу;
- заходи по боротьбі з шкідниками та хворобам сільськогосподарських рослин;
- фінансову підтримку фермерських господарств;
- фінансову підтримку виробництва продукції тваринництва та рослинництва;
- селекцію в рослинництві та сортовипробування;
- фінансову підтримку підприємств агропромислового комплексу через механізм здешевлення кредитів комерційних банків;
- фінансова підтримка агропромислових підприємств, що знаходяться в особливо складних кліматичних умовах;
- запобігання розповсюдженню збудників інфекційних хвороб тварин;
- закладення і нагляд за молодими садами, виноградниками та ягідниками;
- селекцію сільськогосподарських культур в ланках первинного рослинництва;
- відшкодування збитків, понесених сільськогосподарськими товаровиробниками внаслідок стихійного лиха;
- відтворення та охорону водних живих ресурсів і регулювання рибальства;
- державну підтримку вугледобувних підприємств;
- охорону праці та підвищення техніки безпеки на вугледобувних підприємствах;
- заходи спеціального призначення підприємств та організацій оборонного комплексу;
- підтримку експлуатаційно безпечного стану внутрішніх водних шляхів та судноплавних шлюзів;
- утилізацію відходів;
- ліквідацію іншого забруднення навколишнього природного середовища;
- виведення Чорнобильської АЕС з експлуатації;
- забезпечення безпечної експлуатації об'єкту "Укриття";
- соціальний захист населення;
- на мистецтво, кінематографію, телебачення і радіомовлення, пресу, книговидання, інші засоби масової інформації;
- утримання об'єктів соціальної сфери, що передаються до комунальної власності;
- програму стабілізації та соціально-економічного розвитку територій;
- підтримку малого і середнього підприємництва;
- охорону і раціональне використання водних ресурсів, земель тощо.

Слід зауважити, що надання субсидій залежить від чинного законодавства та впливу інших факторів і перелік їх може щорічно змінюватись.

Валовий прибуток – це прибуток, отриманий в результаті процесу виробництва, до виключення процентів або інших доходів від власності, які належать до виплати по фінансових та інших матеріальних невироблених активах, необхідних для здійснення виробництва. Чистий прибуток визначається шляхом виключення з валового прибутку споживання основного капіталу.

Змішаний дохід – це дохід некорпоративних підприємств (сектор домашніх господарств), де члени домашнього господарства можуть здійснювати неоплачувані трудові витрати, до складу яких входять винагороди за роботу і котрі неможливо відокремити від доходу (прибутку) власника або підприємця.

3. Джерела інформації

При проведенні розрахунків валового внутрішнього продукту виробничим методом та за доходами використовуються дані державних статистичних спостережень та адміністративні дані.

Дані державних статистичних спостережень:

Дані структурної статистики:

- форма № 1-підприємство “Звіт про основні показники діяльності підприємства” по великих, середніх та малих підприємствах.

Дані статистики промисловості:

- форма № 1-ПЕ “Місячний звіт про економічні показники за видами економічної діяльності, що відносяться до добувної, обробної промисловості, виробництву та розподіленню електроенергії, газу, тепла та води”.

Дані статистики сільського господарства та навколишнього середовища:

- форма № 3-лг “Звіт про заготівлю та відпуск деревини і інших лісових ресурсів”;
- форма № 2-(ферм) “Основні показники господарської діяльності фермерського господарства”;
- “Інструментарій з розрахунку валового випуску, проміжного споживання і валової доданої вартості в сільському господарстві й мисливстві та рибному господарстві”.

Дані статистики інвестицій та будівництва:

- форма № 2 інвестиції-квартальна “Звіт про капітальні інвестиції”;
- форма № 1-інвестиції “Звіт про інвестиції в основний капітал (капітальні вкладення)”;
- форма № 1-кб-квартальна “Звіт про виконання підрядних робіт”.

Дані статистики науки, інновацій та інформатики:

- форма № 1-наука “Звіт про виконання наукових та науково-технічних робіт”.

Дані статистики послуг та соціальних програм:

- форма № 1-громадська організація “Звіт про діяльність громадської організації”;
- форма № 1-житлофонд “Житловий фонд”.

Дані статистики торгівлі:

- форма № 1-біржа “Звіт про діяльність біржі”;
- форма № 3-торг “Звіт про продаж та запаси товарів у торговій мережі і мережі ресторанного господарства”.

Дані статистики фінансів:

- форма № 1-ст “Звіт про фінансову діяльність страхової організації”;
- форма № 1-дт “Звіт про фінансову діяльність довірчого товариства”;
- форма № 5 “Примітки до річної фінансової звітності” в частині доходів (витрат) на утримання об’єктів соціально-культурного призначення, які знаходяться на балансі підприємства.

Дані вибіркового статистичного обстеження умов життя домогосподарств:

- витрати на придбання продовольчих та непродовольчих товарів на ринках і у окремих громадян;
- витрати на отримання послуг у окремих громадян.

Дані статистики праці:

- форма 1-ПВ “Звіт з праці” квартальна;

Адміністративні дані:

- звіт про виконання Державного бюджету України та бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, м. Києва та Севастополя по відповідних кодах функціональної, програмної та економічної класифікацій;
- звітність про виконання бюджетів загальнодержавних позабюджетних фондів;
- інформація про прибутки та збитки Національного банку України та дані Зведеного звіту про прибутки та збитки банків України;
- звіт про доходи та витрати страховика Державної комісії з регулювання фінансових послуг України;
- форми № Д-1 “Звіт про ремонт і утримання автомобільних доріг” та № Д-9 “Про надходження та використання коштів на дорожнє господарство” Державної служби автомобільних доріг України;
- інформація Державної податкової адміністрації України про доходи та витрати фізичних осіб-суб’єктів підприємницької діяльності.

4. Схема розрахунку ВВП виробничим методом

Розрахунок ВВП виробничим методом здійснюється в декілька етапів за такою схемою:

Перший етап.

Визначається випуск окремо за кожним видом економічної діяльності та інституційними секторами економіки.

Другий етап.

Визначається проміжне споживання:

- нефінансових корпорацій – як підсумок матеріальних витрат та обсягу послуг за видами економічної діяльності (визначення послуг наведено у додатку 6);
- фінансових корпорацій – як підсумок вартості використаних в процесі діяльності товарів і послуг (комісійні витрати, адміністративні витрати, частково інші операційні витрати);
- сектора загального державного управління – за даними про видатки державного та місцевих бюджетів згідно з функціональною (КФК), економічною (КЕКВ) та програмною (КПКВ) класифікаціями та певних експертних оцінок;
- сектора некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства – за даними статистичної форми №1-громадська організація “Звіт про діяльність громадської організації”, №1-житлофонд “Житловий фонд”, а також певних експертних оцінок, які базуються на інформації з форми №1-підприємство “Звіт про основні показники діяльності підприємства” та даних форми №5 “Примітки до річної фінансової звітності” про доходи (витрати) на утримання об’єктів соціально-культурних підрозділів, які знаходяться на балансі підприємства;
- сектора домашніх господарств – на основі інформації щодо питомої ваги матеріальних витрат у обсязі продукції (робіт, послуг) малих підприємств за даними форми №1-підприємство. Виняток становить сільське господарство, де проміжне споживання формується за його елементами з натурально-вартісних балансів: витрат насіння та посадкового матеріалу, витрат кормів, витрат на інше виробниче споживання.

Третій етап.

Визначається валова додана вартість як різниця між випуском і проміжним

споживанням за кожним видом економічної діяльності та кожним сектором. Отримані результати складаються в загальний підсумок цього показника в цілому по економіці.

Четвертий етап.

Коригується підсумок валової доданої вартості по економіці в цілому на величину непрямо вимірюваних послуг фінансового посередництва зі знаком мінус. Оплата послуг фінансових посередників визначається як різниця між доходами від власності, одержаними фінансовими посередниками (за виключенням чистого доходу, одержаного від інвестування їх власних коштів) і відсотками, сплаченими їх кредиторам.

П'ятий етап.

Визначаються податки на продукти на основі даних доходної частини бюджету, і відображаються загальною сумою в цілому по економіці, без розподілу за видами економічної діяльності.

Шостий етап.

Визначаються субсидії на продукти з бюджетних виплат та коригуються на зміну заборгованості по виплатах у звітному періоді. Субсидії на продукти відображаються загальною сумою в цілому по економіці без розподілу за видами економічної діяльності.

Сьомий етап.

Визначаються чисті податки на продукти шляхом вирахування з суми податків на продукти субсидій на продукти.

Восьмий етап.

Визначається ВВП як підсумок валової доданої вартості усіх видів економічної діяльності, зменшеного на величину непрямо вимірюваних послуг фінансового посередництва та збільшеного на величину чистих податків на продукти.

Розрахунки випуску, проміжного споживання та валової доданої вартості коригуються на обсяги економічної діяльності, яка безпосередньо не спостерігається.

Загальний розрахунок ВВП виробничим методом у фактичних цінах наведено у додатку 7.

5. Схема розрахунку ВВП за доходами

Розрахунок ВВП методом доходів здійснюється в декілька етапів за такою схемою:

Перший етап.

Визначається заробітна плата працівників госпрозрахункових підприємств (великих та середніх), фінансових установ, бюджетних та громадських організацій за даними форми №1-ПВ "Звіт з праці"; малих підприємств – за формою №1-підприємництво "Звіт про основні показники діяльності підприємства"; бірж – згідно з даними форми №1-біржа "Звіт про діяльність біржі"; фермерського господарства – за даними форми №2-(ферм) "Основні показники господарської діяльності фермерського господарства" (додаток 8).

Грошове забезпечення категорій військовослужбовців¹ розраховується за даними звіту про виконання державного та місцевих бюджетів у відповідності з кодами функціональної та економічної класифікацій бюджету.

Заробітна плата, яка розрахована за даними звіту про виконання державного та місцевих бюджетів, відноситься до сектора загального державного управлін-

¹ Перелік працівників, які отримують грошове забезпечення, наведено у п. 3.34 Інструкції зі статистики заробітної плати.

ня, за даними фінансових установ – до сектора фінансових корпорацій, громадських організацій – до сектора некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства (НКОДГ). До сектора НКОДГ включається оплата служителів релігійних культів. Заробітна плата нефінансового сектора визначається як різниця між загальною сумою заробітної плати, обчисленою за всіма джерелами інформації, та заробітною платою сектора загального державного управління, сектора фінансових корпорацій та сектора некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства.

Другий етап.

Розраховуються фактичні внески на соціальне страхування. Для визначення суми фактичних внесків на соціальне страхування використовується інформація звітів про виконання бюджетів фондів соціального страхування.

Визначення фактичних внесків на соціальне страхування за видами економічної діяльності сектора нефінансових корпорацій та сектора некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства, здійснюється з використанням співвідношення страхових платежів до фонду заробітної плати за ф.№1-підприємство, домашніх господарств – за структурою випуску домашніх господарств, сектора загального державного управління – на основі інформації про видатки державного та місцевих бюджетів по відповідному коду економічної класифікації.

Третій етап.

Обчислюються умовні внески на соціальне страхування.

Вони складаються із оплати навчальних відпусток, доплати до фактичного заробітку в разі тимчасової втрати працездатності та матеріальної допомоги.

Оплата навчальних відпусток, доплати до фактичного заробітку в разі тимчасової втрати працездатності визначаються згідно розрахованого співвідношення витрат на оплату навчальних відпусток до фонду оплати праці за формою № 1-підприємство “Звіт про основні показники діяльності підприємства”, яке перенесене на загальну суму фонду основної та додаткової заробітної плати за формою № 1-ПВ “Звіт з праці”, грошового забезпечення категорій військово-службовців за даними про виконання державного та місцевих бюджетів.

Матеріальна допомога визначається за даними форми № 1-ПВ “Звіт з праці”.

Четвертий етап

Розраховується оплата праці найманих працівників як сума заробітної плати, фактичних внесків на соціальне страхування та умовних внесків на соціальне страхування за видами економічної діяльності та секторами.

П'ятий етап.

Розраховуються інші податки на виробництво з використанням доходної частини бюджету та державних цільових фондів в цілому по Україні.

По видах діяльності податки розподіляються за певними критеріями і секторами економіки.

Шостий етап.

Визначаються інші субсидії, пов'язані з виробництвом, за даними звіту про видатки державного і місцевих бюджетів. Розподіл за видами діяльності проводиться відповідно до того, які підприємства отримують субсидії на покриття витрат, пов'язаних з виробництвом, а також з використанням додаткової інформації Мінфіну та відповідних міністерств і відомств. В основному одержувачами субсидій є сільське та рибне господарство, вугільна галузь та інші галузі з видобутку твердого палива, обробна промисловість, транспорт, заклади культури тощо.

Сьомий етап.

Розраховуються за видами економічної діяльності чисті інші податки на виробництво як різниця між іншими податками та іншими субсидіями, пов'язаними з виробництвом.

Восьмий етап.

Обчислюється за видами економічної діяльності валовий прибуток, змішаний дохід як різниця між валовою доданою вартістю, розрахованою методом виробництва, оплатою праці та чистими іншими податками на виробництво та імпорт.

Дев'ятий етап.

Розраховується споживання основного капіталу за видами економічної діяльності.

Десятий етап.

Розраховується чистий прибуток, змішаний дохід шляхом різниці між валовим прибутком, змішаним доходом та споживанням основного капіталу за видами економічної діяльності.

Одинадцятий етап.

ВВП за доходами визначається як підсумок оплати праці, податків на виробництво та імпорт (податків на продукти та інших податків на виробництво), субсидій на виробництво та імпорт (субсидії на продукти та інші субсидії на виробництво) з від'ємним знаком, споживанням основного капіталу, чистого прибутку, змішаного доходу.

Розрахунок ВВП за доходами у фактичних цінах наведено у додатку 9.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Держкомстату України
від 08.11.2004 р. № 610

Інституційні сектори економіки

Класифікація інституційних секторів економіки
затверджена наказом Мінстату від 25.07.94 №172.

Назва	Визначення
Сектор “Нефінансові корпорації”	включає нефінансові економічні одиниці, зайняті ринковим виробництвом товарів і нефінансових послуг, усіх форм власності й організаційно-правових форм господарювання (акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, колективні сільськогосподарські підприємства, кооперативи, орендні, спільні та приватні підприємства тощо). Ресурси цих одиниць формуються, головним чином, за рахунок коштів, одержаних від продажу товарів і послуг, але вони можуть покривати частину витрат за рахунок субсидій із державного та місцевих бюджетів.
Сектор “Фінансові корпорації”	включає фінансові корпорації, зайняті фінансовим посередництвом та іншими, пов'язаними з ним, фінансовими послугами на комерційній основі. Це банки й установи страхування, фондові біржі, інвестиційні компанії, інвестиційні фонди, трастові компанії, депозитарії тощо. Їхні ресурси формуються за рахунок взятих зобов'язань і одержаних відсотків, страхових премій, комісійних.
Сектор “Загального державного управління” (ЗДУ)	включає органи державного управління центрального, регіонального і місцевого рівня, установи, які фінансуються з державного чи місцевих бюджетів і створені для надання неринкових послуг індивідуального характеру (охорона здоров'я та соціальна допомога, освіта, діяльність у сфері відпочинку і розваг, культури та спорту), а також послуг колективного характеру (державне управління, підтримка порядку і безпеки, оборона, наука та наукове обслуговування, шляхове господарство, обслуговування сільського господарства тощо). Ресурси цих одиниць формуються, в основному, за рахунок податків і відрахувань, сплачуваних одиницями, які відносяться до інших секторів, а також за рахунок доходів від власності.
Сектор “Некомерційні організації, що обслуговують домашні господарства” (НКОДГ)	включає всі некомерційні організації, за винятком тих, що відносяться до перерахованих вище секторів. Їхньою функцією є надання товарів і послуг домашнім господарствам безоплатно або за цінами, які не мають економічного значення. До них входять професійні та наукові товариства, політичні партії, профспілки, релігійні організації тощо.
Сектор “Домашні господарства”	включає всі домашні господарства. Вони є споживачами, а деякі здійснюють виробничу діяльність як некорпоративні підприємства, що створені з метою виробництва товарів і послуг як для продажу, так і для власного використання.

Перелік видів економічної діяльності за КВЕД

Класифікація видів економічної діяльності (КВЕД) затверджена наказом
Держстандарту України від 22.10.96 №441

Код КВЕД	Назва	Пояснення
Секція А	Сільське господарство, мисливство та лісове господарство	<p>Секція А складається з двох розділів:</p> <p>До розділу 01 "Сільське господарство, мисливство та пов'язані з ними послуги" відноситься:</p> <p><i>Продукція рослинництва</i> (вартість сирих продуктів, одержаних від урожаю календарного року зернових, технічних, овочевих та інших культур; вартість вирощування молодих багаторічних насаджень);</p> <p><i>Продукція тваринництва</i> (вартість сирих продуктів, одержаних внаслідок господарського використання сільськогосподарських тварин і птиці; вартість вирощування сільськогосподарських тварин і птиці; вирощування культур у поєднанні з тваринництвом);</p> <p><i>Надання послуг у галузях рослинництва та тваринництва</i> (покращення земель, хімізація ґрунтів; захист рослин від хвороб та шкідників сільськогосподарських культур; забезпечення функціонування зрошувальних та осушувальних систем; мисливство та пов'язані з ним послуги).</p> <p>До розділу 02 "Лісове господарство та пов'язані з ним послуги" відноситься:</p> <p>Лісозаготівлі, одержання продукції лісового господарства, послуги з лісництва, захист лісу від пожежі; боротьба з шкідниками та хворобами лісу тощо.</p>
Секція В	Рибне господарство	Рибогосподарська діяльність, що пов'язана з виловом риби та морепродуктів, іншої продукції рибного господарства та виконанням робіт і послуг, пов'язаних з веденням рибного господарства.
Секція С	Добувна промисловість	Видобування копалин, які зустрічаються в природі у твердому стані (вугілля та руда), у рідкому (нафта) і газоподібному (природний газ). Видобування може здійснюватися підземним способом, відкритим способом або через свердловини. Ця секція включає додаткові роботи, пов'язані з підготовкою корисних копалин до продажного стану: подрібнення, оброблення, очищення та збагачення; агломерація вугілля та руди. Роботи з видобування розподілені на підгрупи, групи і класифікуються згідно з мінералом – головним продуктом.
Секція D	Обробна промисловість	<p>Переробка ресурсів і матеріальних благ до форми продуктів.</p> <p>До секції входять такі підсекції:</p> <p>DA "Харчова промисловість та перероблення сільськогосподарських продуктів";</p> <p>DB "Текстильна промисловість та пошиття одягу";</p> <p>DC "Виробництво шкіри та шкіряного взуття";</p>

Код КВЕД	Назва	Пояснення
		DD "Виробництво деревини та виробів з деревини"; DE "Целюлозно-паперова промисловість; видавнича справа"; DF "Виробництво коксу, продуктів нафтоперероблення та ядерного палива"; DG "Хімічне виробництво"; DH "Виробництво гумових та пластмасових виробів"; DI "Виробництво інших неметалевих мінеральних виробів"; DJ "Металургія та оброблення металу"; DK "Виробництво машин та устаткування"; DL "Виробництво електричного та електронного устаткування"; DM "Виробництво транспортного устаткування"; DN "Інше виробництво, не віднесене до інших угруповань".
Секція E	Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	Виробництво та розподіл газоподібного палива, тепла та води (виробництво та розподілення електроенергії; виробництво та розподілення газоподібного палива; виробництво та розподілення тепла). Збір, очищення та розподілення води (збір, очищення та розподілення води серед населення, підприємств, установ, організацій та інших користувачів; опріснювання морської води і води солоних джерел для виробництва води як основного продукту).
Секція F	Будівництво	Виконання будівельних та монтажних робіт під час нового будівництва, розширення, реконструкції, переобладнання, реставрації та ремонту будівель і споруд.
Секція G	Оптова і роздрібна торгівля; торгівля транспортними засобами; послуги з ремонту	Секція G складається з таких розділів: "Торгівля транспортними засобами та їх ремонт", "Оптова торгівля і посередництво у торгівлі", "Роздрібна торгівля побутовими товарами та їх ремонт". До розділу <i>"Торгівля транспортними засобами та їх ремонт"</i> входять: усі види діяльності (крім виготовлення та здавання під найм), пов'язані з мотоциклами й автомобілями, включаючи вантажні автомобілі: оптова і роздрібна торгівля новими та уживаними автотранспортними засобами; технічне обслуговування та ремонт; оптова та роздрібна торгівля деталями та належностями; посередницька діяльність у сфері оптової та роздрібної торгівлі автотранспортними засобами; миття, полірування і буксирування автотранспортних засобів; роздрібна торгівля паливом, мастильними матеріалами та охолоджувачами. До розділу <i>"Оптова торгівля і посередництво у торгівлі"</i> входять: перепродаж нових або уживаних речей чи виробів роздрібним торговцям або споживачам у промисловості та

Код КВЕД	Назва	Пояснення
		<p>в торгівлі, групам користувачів або професійним користувачам, а також іншим оптовикам чи посередникам, які купують ці речі або вироби від імені роздрібних торговців, споживачів або груп користувачів; діяльність оптових торговців, зберігачів і розповсюджувачів промислової продукції, експортерів, імпортерів, закупівельних маклерів, комісіонерів, кооператорів, комерційних агентів підприємств, закупівельних центрів, заготівельників і кооператорів з торгівлі сільськогосподарською продукцією; звичайні операції у сфері оптової торгівлі: збирання, сортування, розподілення по групах великих партій товару, розподілення на дрібні партії, перепакування, розлив у пляшки, розфасування у менші ємності ліків, тимчасове зберігання, охолодження, доставка та установлення за власний рахунок.</p> <p>До розділу <i>"Роздрібна торгівля побутовими товарами та їх ремонт"</i> входять:</p> <p>перепродаж (продаж без видозмінення) населенню нових або уживаних товарів, призначених для особистого споживання або використання у побуті, магазинами, універмагами, в кіосках та з лотків, фірмами, що виконують замовлення поштою, торговцями тощо;</p> <p>ремонт та установлення предметів особистого користування, побутових товарів і виробів незалежно від того, чи виконується це у зв'язку з роздрібним продажем або ж не виконується;</p> <p>посередництво в роздрібній торгівлі.</p>
Секція Н	Готелі та ресторани	<p>Економічна діяльність готелів, інших місць для короткотермінового проживання, ресторанів, барів, їдалень і підприємств з постачання готової їжі.</p> <p>До "Готелів" відноситься діяльність щодо надання місць для короткотермінового проживання у готелях і мотелях (з послугами ресторанів і без них), включаючи туристські, у готелях з конференц-залами.</p> <p>До "Інших місць для короткотермінового проживання" відносяться послуги з надання місця для короткотермінового проживання: у таборах, літніх будиночках, квартирах, які здають під час відпускнуго періоду; на майданчиках для кемпінгів і в будівлях на території кемпінгів; в інших місцях короткотермінового проживання; у сімейних пансіонах, у селянських садибах, на молодіжних турбазах, в гірських притулках тощо.</p> <p>До "Ресторанів" включається діяльність ресторанів, барів, їдалень та діяльність закладів, які займаються постачанням готової їжі.</p>
Секція І	Транспорт та зв'язок	<p>Всі види діяльності, пов'язані з регулярними і нерегулярними перевезеннями пасажирів та вантажів залізницями, автомобільними дорогами, водними та повітряними шляхами, а також транспортування газу, нафти, нафтопродуктів та аміаку трубопроводами;</p>

Код КВЕД	Назва	Пояснення
		<p>допоміжна діяльність, пов'язана із забезпеченням перевізного процесу; діяльність пошти та засобів зв'язку.</p> <p>Цей вид діяльності розподіляється на наземний, водний, авіаційний транспорт, допоміжні транспортні послуги, послуги пошти та зв'язку.</p> <p><i>Наземний транспорт</i> охоплює: залізничний транспорт (вантажний, пасажирський); міський та автодорожний транспорт (пасажирський автомобільний, трамвайний, тролейбусний, метрополітен, інші види наземного пасажирського транспорту, підпорядкованого розкладу, пасажирські транспортні перевезення та інші автомобільні пасажирські перевезення); вантажні автомобільні перевезення; транспортування трубопроводами.</p> <p><i>Водний транспорт</i> включає: морський транспорт закордонного і каботажного плавання (вантажний, пасажирський); річковий (вантажний, пасажирський).</p> <p><i>Авіаційний транспорт</i> охоплює: регулярні авіаційні перевезення (вантажні, пасажирські); нерегулярні авіаційні перевезення (вантажні, пасажирські), а також включає космічний транспорт.</p> <p><i>Допоміжні транспортні послуги</i> включають: транспортне оброблення вантажів та складування; функціонування транспортної інфраструктури всіх видів транспорту, туристичні агентства та бюро подорожей, діяльність транспортних агентств.</p> <p><i>Пошта і зв'язок</i>, включає послуги поштової та кур'єрської служби.</p>
Секція J	Фінансова діяльність	<p>Діяльність, пов'язана з отриманням та перерозподілом фінансових коштів, крім передбачених для обов'язкового соціального страхування: фінансове посередництво (послуги банківської системи, інші види фінансового посередництва, а саме діяльність довірчих товариств); страхові послуги; допоміжна діяльність у сфері фінансів та страхування (діяльність фондових, валютних бірж тощо).</p>
Секція K	Операції з нерухомістю, здавання під найм та послуги юридичним особам	<p>Секція складається з 5 розділів, згрупованих по видах послуг, які вони надають.</p> <p>Розділ "<i>Операції з нерухомістю</i>" включає наступні види робіт: організацію операцій з власною нерухомістю (підготовку до продажу або здавання під найм, купівлю та продаж нерухомості); здавання під найм (в оренду) власної та державної нерухомості виробничо-технічного, культурного та невиробничого призначення, включаючи житло; операції з нерухомістю за дорученням третіх осіб (діяльність агенств нерухомості: посередницькі послуги</p>

Код КВЕД	Назва	Пояснення
Секція К	Операції з нерухомістю, здавання під найм та послуги юридичним особам	<p>під час купівлі, продажу, здавання під найм та оцінювання нерухомого майна; управління нерухомістю: послуги агентств із збору орендної плати).</p> <p><i>“Здавання під найм без обслуговуючого персоналу”</i> включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> здавання під найм і в довготермінову оренду автомобілів; здавання під найм і в довготермінову оренду інших транспортних засобів; здавання під найм та довготермінову оренду інших машин та устаткування; прокат речей особистого користування та побутових товарів: різноманітних видів майна, не віднесених до інших угруповань, для домашніх господарств, підприємств та установ. <p><i>“Діяльність у сфері інформатизації”</i> включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> консультаційні послуги з питань інформатизації; створення програмного забезпечення; оброблення даних; роботу з базами даних; технічне обслуговування та ремонт офісної та комп’ютерної техніки, що здійснюють державні та недержавні підприємства та організації, а також приватні особи; надання консультаційних послуг по програмному забезпеченню, розповсюдження програмних продуктів. <p><i>“Дослідження та розробки”</i> охоплює діяльність із:</p> <ul style="list-style-type: none"> фундаментальних досліджень, експериментальних або теоретичних досліджень, спрямованих на одержання нових знань без будь-якої конкретної мети, пов’язаної з використанням цих знань; прикладних досліджень: роботи, спрямовані на одержання нових знань із метою їхнього практичного використання для розроблення технічних нововведень; експериментальних розробок: систематична діяльність, що використовує отримані знання та практичний досвід для створення нових матеріалів, продуктів, апаратури тощо, нових методів, систем і послуг, а також удосконалення існуючих. <p><i>“Послуги, надані переважно юридичним особам”</i> включає такі види діяльності:</p> <ul style="list-style-type: none"> діяльність у сфері права, бухгалтерського обліку та консультації з питань управління (діяльність адвокатських об’єднань та індивідуальну адвокатську діяльність; нотаріальну діяльність, діяльність у сфері бухгалтерського обліку; дослідження ринку та вивчення суспільної думки; консультації з питань комерційної діяльності та управління; керівництво підприємствами); діяльність у сфері архітектури й будівництва (діяльність у сфері архітектури; інженерна та технічна

Код КВЕД	Назва	Пояснення
		діяльність, пов'язана з будівництвом; діяльність у сфері геології та геологорозвідування; знімальні геодезичні та гідрографічні роботи; діяльність у сфері гідрометеорології);
Секція L	Державне управління	<p>До державного управління відноситься:</p> <p>діяльність, пов'язана з державним управлінням загального характеру та управлінням соціально-економічною політикою суспільства (діяльність законодавчих і виконавчих органів різних рівнів; а саме діяльність центрального уряду, регіональних, місцевих виконавчих органів управління; послуги, які надаються центральними законодавчими органами; курирування діяльності в соціальній та економічній сферах економіки тощо);</p> <p>діяльність, віднесена до компетенції держави (міжнародні відносини, оборона, юстиція, охорона та забезпечення громадського порядку й безпеки, захист цивільного населення);</p> <p>послуги з обов'язкового соціального страхування, зокрема адміністрування та управління загальною системою виплат з соціального страхування.</p>
Секція M	Освіта	До освіти відноситься діяльність, пов'язана з наданням послуг у сфері початкової загальної (дошкільної та початкової шкільної освіти), середньої (загальної середньої та професійно-технічної) та вищої освіти, а також інша діяльність у цій сфері.
Секція N	Охорона здоров'я та соціальна допомога	До охорони здоров'я та соціальної допомоги відноситься діяльність у сфері охорони здоров'я людини (діяльність лікувальних закладів, санаторно-курортних організацій, інша діяльність з охорони здоров'я), ветеринарні послуги та діяльність закладів соціальної допомоги.
Секція O	Колективні, громадські та особисті послуги	<p>До складу колективних, громадських та особистих послуг входять такі види економічної діяльності:</p> <p>асенізація, прибирання вулиць та оброблення відходів;</p> <p>громадська діяльність;</p> <p>діяльність у сфері відпочинку і розваг, культури та спорту;</p> <p>індивідуальні послуги.</p> <p>До виду економічної діяльності "Асенізація, прибирання вулиць та оброблення відходів" відносяться послуги з видалення, знищення, санітарного оброблення відходів та аналогічні послуги.</p> <p>Вид економічної діяльності "Громадська діяльність" складається із: діяльності громадських організацій у сфері економіки, профспілкових організацій працівників найманої праці, інших громадських організацій, громадських об'єднань, не віднесених до інших угруповань.</p>

Код КВЕД	Назва	Пояснення
		<p>До виду економічної діяльності <i>“Діяльність у сфері відпочинку і розваг, культури та спорту”</i> відноситься діяльність у сфері кінематографії та відеопродукції, радіомовлення та телебачення, інша розважальна діяльність, агентства друку, діяльність у сфері культури, спорту, відпочинку та розваг.</p> <p>До виду економічної діяльності <i>“Індивідуальні послуги”</i> відносяться послуги з прання, чищення та фарбування текстильних і хутрових виробів; послуги перукарень і косметичні послуги; послуги з організації похоронів та суміжні послуги; послуги, пов'язані з доглядом за тілом людини, та інші індивідуальні послуги.</p>
Секція Р	Послуги домашньої прислуги	<p>Послуги домашньої прислуги включають: роботу в домашньому господарстві з використанням домашніх робітниць, нянь, кухарів чи кухарок, слуг чи служниць, лакеїв та покоївок, дворецьких, офіціантів, праль, садівників, конюхів, швейцарів, гувернанток, осіб, які доглядають за дітьми протягом дня, домашніх вчителів, секретарів тощо.</p>
Секція Q	Екстериторіальна діяльність	<p>Екстериторіальна діяльність включає: діяльність міжнародних організацій, наприклад, Організації Об'єднаних Націй, її спеціалізованих установ, регіональних представництв тощо, Європейського Співтовариства, Європейської Асоціації вільної торгівлі, Організації економічної співпраці та розвитку, Ради з митної співпраці, Організації країн-експортерів нафти, Міжнародного Валютного Фонду, Світового Банку тощо.</p>

**Наявність секторів економіки
за видами економічної діяльності**

Види економічної діяльності	Інституційні сектори економіки				
	нефінансові корпорації	фінансові корпорації	сектор загального державного управління	некомерційні організації, що обслуговують домашні господарства	домашні господарства
Сільське господарство, мисливство та лісове господарство	+		+		+
Рибне господарство	+				+
Добувна промисловість	+				+
Обробна промисловість	+				+
Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	+				
Будівництво	+				+
Оптова і роздрібна торгівля; торгівля транспортними засобами, послуги з ремонту	+				+
Готелі та ресторани	+				+
Транспорт та зв'язок	+		+		+
Фінансова діяльність		+			+
Операції з нерухомістю, здавання під найм та послуги юридичним особам	+		+	+	+
Державне управління	+		+		
Освіта	+		+	+	+
Охорона здоров'я та соціальна допомога	+		+	+	+
Колективні, громадські та особисті послуги	+		+	+	+
Інші види економічної діяльності (послуги домашньої прислуги, екстериторіальна діяльність)	+				+

Визначення ринкового випуску за КВЕД

Ринковий випуск представлено у таких секторах: нефінансові корпорації, фінансові корпорації та домашні господарства (крім умовно обчисленої вартості послуг по проживанню у власному житлі).

Види економічної діяльності	Ринковий випуск
Сільське господарство, мисливство та лісове господарство	<p>дорівнює собівартості продукції сільського господарства і мисливства та сумі прибутку (збитку) від її реалізації, обсягу робіт і послуг сільськогосподарського характеру та пов'язаних з мисливством, реалізованих на сторону.</p> <p>Випуск лісового господарства та пов'язаних з ним послуг визначається як сума товарної продукції і зміни залишків незавершеного виробництва. Вартість товарної продукції визначається у розмірі вартості робіт по закладенню і вирощуванню лісових насаджень, по догляду за лісами, інших робіт, виконаних по договорах, які сприяють природному відродженню лісів, а також вартості реалізованого насіння, сіянців і саджанців та іншої продукції.</p>
Рибне господарство	визначається як обсяг продукції (робіт, послуг) з риболовства (включаючи переробку риби безпосередньо на судах) та риборозведення.
Добувна і обробна промисловість, виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	включає вартість готових виробів, вироблених за звітний період, які призначені для реалізації поза межами підприємства, власному капітальному будівництву та непромисловим підрозділам власного підприємства, а також вартість робіт (послуг) промислового характеру, виконаних на замовлення поза межами підприємства і непромисловим підрозділам свого підприємства, вартість напівфабрикатів власного виробництва, відпущених поза межами підприємства. Крім цього, включається зміна залишку незавершеного виробництва та вартість давальницької сировини.
Будівництво	визначається як вартість будівельних і монтажних робіт, виконаних підрядним та господарським способами, під час нового будівництва, розширення, реконструкції, переобладнання, реставрації та ремонту будівель і споруд, оброблення зовнішніх частин будівель, а також вартість робіт по індивідуальному житловому будівництву. Вартість робіт, виконаних субпідрядником для головного підрядника, не включається у випуск окремою статтею, але є частиною загальної вартості робіт, виконаних головним підрядником.
Оптова і роздрібна торгівля; торгівля транспортними засобами, послуги з ремонту	це величина торгової націнки (реалізованого накладення), яка обчислюється як різниця між вартістю реалізованих товарів у продажних і купівельних цінах за відрахуванням податку на додану вартість (ПДВ) та інших податків на продукти плюс субсидії на продукти. Торгова націнка – це дохід торговельних організацій, який використовується на покриття витрат обігу й утворення прибутку. Послуги з ремонту оцінюються за вартістю наданих послуг.
Готелі та ресторани	вартість наданих послуг з короткотермінового проживання. Випуск ресторанів прирівнюється до їхнього товарообороту без урахування ПДВ та акцизного збору, тобто включає величину торгової націнки та вартість продуктів, які витрачені на приготування їжі.

Види економічної діяльності	Ринковий випуск
Транспорт та зв'язок	<p>розраховується як сума фактично одержаних доходів від усіх видів перевезень, допоміжних послуг по транспортному обробленню вантажів, складуванню, від функціонування транспортної інфраструктури всіх видів транспорту, діяльності, пов'язаної з функціонуванням туристичних агентств та бюро подорожей, транспортно-експедиційних послуг. При розрахунку випуску трубопроводного транспорту (складової наземного транспорту) враховується тільки вартість послуг із транспортування газо- та нафтопродуктів, без вартості зазначених продуктів. Випуск зі складування вантажів оцінюється за вартістю наданих послуг із зберігання вантажів на складах, причому не враховується вартість товару, прийнятого на зберігання. Випуск послуг зв'язку визначається як сума доходів підприємств пошти та зв'язку.</p>
Фінансова діяльність	<p>визначається вартістю фактично наданих послуг. Випуск ринкових послуг комерційних банків включає два види послуг: непрямо вимірювані послуги фінансових посередників та інші банківські послуги. Послуги фінансових посередників полягають у нагромадженні банками та іншими фінансовими установами, які виступають як фінансові посередники, тимчасово вільних коштів одних одиниць і наданні їх у користування іншим одиницям. Відсотки, які стягуються банками за надання коштів, мають забезпечувати виплату ними відсотків за залучені кошти, а також покриття їхніх поточних витрат і одержання прибутку. Вартість цих послуг визначається непрямим шляхом як різниця між доходами від власності, одержаними фінансовими посередниками (за винятком чистого доходу, одержаного від інвестування їхніх власних коштів) і відсотками, сплаченими їхніми кредиторами (ці послуги називаються непрямо вимірюваними послугами фінансових посередників). Випуск інших (прямих) банківських послуг складається з комісійних доходів та частини інших банківських операційних доходів. Випуск Національного банку визначається по затратах. Показник випуску послуг страхової діяльності визначається за такою схемою в три етапи:</p> <p>I етап – розрахунок випуску по страхуванню:</p> <p>надходження страхових платежів (премій, внесків) по всіх видах страхування, крім надходження страхових платежів від перестраховальників</p> <p>плюс чистий дохід від інвестування та розміщення коштів страхових резервів</p> <p>мінус виплати страхових сум, страхових відшкодувань та викупних сум по всіх видах страхування, крім виплат за договорами перестраховування (тобто виплат перестраховальникам)</p> <p>мінус зміна залишку по всіх страхових резервах (залишок на кінець мінус залишок на початок звітної періоду), але без частки перестраховиків у цих резервах</p> <p>_____</p> <p>= випуску послуг страхування</p>

Види економічної діяльності	Ринковий випуск
Фінансова діяльність	<p>II етап – розрахунок випуску по перестрахованню: надходження страхових платежів (премій, внесків) від перестраховувальників мінус виплати страхових сум, страхових відшкодувань та викупних сум перестраховувальникам плюс частки страхових виплат і страхових відшкодувань та викупних сум, що отримуються від перестраховиків мінус частки страхових платежів (премій, внесків), що сплачуються перестраховикам плюс суми комісійних винагород за перестраховання</p> <p>= випуску послуг перестраховання</p> <p>III етап – розрахунок загального випуску Загальний випуск послуг по страхуванню складається із суми випусків по страхуванню та перестрахованню, але останній додається до загального випуску лише в тому разі, якщо він позитивний. Від’ємний результат по перестрахованню додається до проміжного споживання, але тільки з протилежним (позитивним) знаком. Випуск послуг біржової діяльності, пов’язаної з організацією торгів, визначається у розмірі комісійних, отриманих біржою при здійсненні угоди (сума доходу від угод). На підставі інформації про доходи від здійснення довірчих операцій розраховується випуск послуг, наданих довірчими товариствами.</p>
Операції з нерухомістю, здавання під найм та послуги юридичним особам	<p>визначається в розмірі вартості послуг від здавання під найм власної нерухомості власниками багатоквартирних будинків, дач, окремих квартир, іншого житла, що відноситься до сектору домашніх господарств (розділ 70 “Операції з нерухомістю”). Ринковим випуском є доходи від здавання індивідуального житла під найм. Вартість послуг, наданих суб’єктами підприємницької діяльності від операцій з нерухомістю, здавання під найм без обслуговуючого персоналу, діяльності у сфері інформатизації, досліджень та розробок і від послуг, наданих переважно юридичним особам.</p>
Державне управління, освіта, охорона здоров’я та соціальна допомога, колективні, громадські та особисті послуги, інші види економічної діяльності (послуги домашньої прислуги, екстериторіальна діяльність)	<p>визначається як обсяг вироблених і призначених для реалізації за економічно значущими цінами послуг, включаючи послуги, надані фізичними особами-суб’єктами підприємницької діяльності. Виключенням є громадська діяльність, випуск по якій повністю визнається як неринковий.</p>

Визначення неринкового випуску за КВЕД

Неринковий випуск представлено у таких секторах: загального державного управління та некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства, домашніх господарств в частині вартості послуг по проживанню у власному житлі.

Види економічної діяльності	Неринковий випуск
Сільське господарство, мисливство та лісове господарство	організацій, які обслуговують сільське та лісове господарство і фінансуються за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів. Випуск визначається по сумі поточних витрат за даними про видатки державного та місцевих бюджетів.
Транспорт та зв'язок	шляхового господарства та фельд'єгерського зв'язку відносяться до сектора загального державного управління. Випуск шляхового господарства визначається у розмірі вартості виконаних робіт з поточного ремонту й утримання автомобільних доріг. Випуск фельд'єгерського зв'язку – по сумі поточних витрат за даними про видатки державного та місцевих бюджетів.
Операції з нерухомістю, здавання під найм та послуги юридичним особам	<p>сектора домашніх господарств в частині умовно обчисленої вартості послуг по проживанню у власному житлі дорівнює вартості будівельних матеріалів, придбаних для поточного ремонту індивідуального житла, поточних ремонтних робіт та споживання основного капіталу.</p> <p>Випуск по діяльності у сфері інформатизації в частині державних програм, визначається в розмірі поточних витрат за даними видатків бюджетів.</p> <p>Випуск досліджень та розробок визначається у розмірі поточних витрат за даними видатків бюджетів на фундаментальні дослідження, загальнодержавні програми, дослідження у різних сферах економіки, виробництва та соціального розвитку.</p>
Державне управління, освіта, охорона здоров'я та соціальна допомога, колективні, громадські та особисті послуги	визначається в розмірі поточних витрат на виробництво послуг, які надаються безкоштовно чи по економічно незначущих цінах. Ці послуги надаються інституційними одиницями (включаючи діяльність державних фондів як бюджетних, так і позабюджетних), які функціонують не з метою одержання прибутку.

**Визначення обсягу послуг для розрахунку
проміжного споживання**
(за даними форми № 1-підприємство
"Звіт про основні показники діяльності підприємства")

№ рядка	Показник	Результат розрахунку
	Розділ 3	
1.	витрати на відрядження	
2.	витрати на добові	
3.	орендна плата	
4.	з неї плата за землю	
	Додаток	
5.	всього оплата послуг (робіт), виконаних сторонніми підприємствами	
	Розділ 2.2	
6.	всього по підприємству інших операційних витрат	
7.	питома вага послуг у складі інших операційних витрат (рядок 7 = рядки (1-2+3-4+5) : 6 x 100)	
8.	обсяг послуг (інші операційні витрати, розділ 2.2, за видами економічної діяльності x рядок 7 даної таблиці : 100)	

Додаток 7

Загальний розрахунок ВВП виробничим методом*

(у фактичних цінах)

Види економічної діяльності	Секції згідно з Класифікацією видів економічної діяльності	Порядковий номер рядка	Випуск	Проміжне споживання	Валова додана вартість
А	Б	В	1	2	3 = 1 – 2
Сільське господарство, мисливство та лісове господарство	Секція А	01			
Рибне господарство	Секція В	02			
Добувна промисловість	Секція С	03			
Обробна промисловість	Секція D	04			
Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	Секція Е	05			
Будівництво	Секція F	06			
Оптова і роздрібна торгівля; торгівля транспортними засобами; послуги з ремонту	Секція G	07			
Готелі та ресторани	Секція H	08			
Транспорт та зв'язок	Секція I	09			
Фінансова діяльність	Секція J	10			
Операції з нерухомістю, здавання під найм та послуги юридичним особам	Секція K	11			
Державне управління	Секція L	12			

* Наявність секторів економіки за видами економічної діяльності наведено у додатку 3.

Продовження

Види економічної діяльності	Секції згідно з Класифікацією видів економічної діяльності	Порядковий номер рядка	Випуск	Проміжне споживання	Валова додана вартість
А	Б	В	1	2	3 = 1 – 2
Освіта	Секція М	13			
Охорона здоров'я та соціальна допомога	Секція N	14			
Колективні, громадські та особисті послуги	Секція O	15			
Інші види економічної діяльності	Секція P+Q	16			
Всього за видами економічної діяльності (сума даних за секціями)	X	17			
Оплата послуг фінансових посередників	X	18	x		Значення зі знаком “_”
Всього в основних цінах (ряд.17+ряд.18)	X	19			
Податки на продукти	X	20		x	
Субсидії на продукти	X	21		x	
Чисті податки на продукти		22	ряд.(20-21)	x	
Випуск у ринкових цінах	X	23	ряд.(19+22)	x	x
Проміжне споживання	X	24	x		x
Валовий внутрішній продукт	X	25	x	x	Ряд.(19+22)

Розрахунок заробітної плати найманих працівників*

Види економічної діяльності	працівників			
	підприємств, установ, організацій, без урахування статистично малих підприємств (за даними форми № 1-ПВ)	працівників малих підприємств (за даними форми №1-підприємництво)	працівників бірж (за даними форми № 1-біржа)	працівників фермерського господарства (за даними форми №2-(ферм))
А	1	2	3	4
Сільське господарство, мисливство та лісове господарство				
Рибне господарство				
Добувна промисловість				
Обробна промисловість				
Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води				
Будівництво				
Оптова і роздрібна торгівля, торгівля транспортними засобами, послуги з ремонту				
Готелі та ресторани				
Транспорт та зв'язок				
Фінансова діяльність				
Операції з нерухомістю, здавання під найм та послуги юридичним особам				
Державне управління				
Освіта				
Охорона здоров'я та соціальна допомога				
Колективні, громадські та особисті послуги				
Інші види економічної діяльності (послуги домашньої прислуги, екстериторіальна діяльність)				
Всього по економіці				

* Наявність секторів економіки за видами економічної діяльності наведено у додатку 3.

Види економічної діяльності	Інші види доходу			Разом (сума граф з 1 по 7)
	грошове забезпечення категорій військово- службовців	доход служителів релігійних культив (експертна оцінка)	заробітна плата (доход), пов'язана з неспостере- жімою економічною діяльністю (експертна оцінка)	
А	5	6	7	8
Сільське господарство, мисливство та лісове господарство				
Рибне господарство				
Добувна промисловість				
Обробна промисловість				
Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води				
Будівництво				
Оптова і роздрібна торгівля; торгівля транспортними засобами, послуги з ремонту				
Готелі та ресторани				
Транспорт та зв'язок				
Фінансова діяльність				
Операції з нерухомістю, здавання під найм та послуги юридичним особам				
Державне управління				
Освіта				
Охорона здоров'я та соціальна допомога				
Колективні, громадські та особисті послуги				
Інші види економічної діяльності (послуги домашньої прислуги, екстериторіальна діяльність)				
Всього по економіці				

